

Tóth Anna

Bruh girl, pov, zsafornetti – TikTok-szleng a középiskolások nyelvhasználatában

Bevezetés

A középiskolás diákok mai szlengjének legfőbb forrásai a különböző internetes felületek. Megfigyelhető az a jelenség, hogy néhány évente megjelenik egy új weboldal vagy alkalmazás, amely sajátos elnevezésekkel rendelkezik, elsősorban a felületre és a használatra vonatkozóan, és gyorsan népszerűvé válik. Kutatásomban a jelenleg is nagyon kedvelt TikTok alkalmazást használók szlengjét és szlenghez fűződő attitűdjét vizsgálom a középiskolás korosztályban.

1. A szleng

Kis Tamás úgy vélekedik, hogy a szleng mint stilisztikai jelenség nem meghatározható stílusárnyalatok alapján (Kis 1996), az sokkal inkább, Bahtyin kifejezését használva, beszédműfaj (Bahtyin 1988). A szleng alatt a 19. század végén még a bűnözők nyelvét értették. Bárczi Géza fogalmazta meg először, hogy „az alacsonyabb szintű köznyelv” forrása nem csak a tolvajnyelv lehet (Bárczi 1932: 4), és Péter Mihály volt az, aki elsőként javasolta, hogy ne értékítélet alapján vizsgálják ezt a nyelvváltozatot (Péter 1980). Kis Tamás szerint így a szleng három típusát lehet elkülöníteni, a kiscsoportszlengeket, a nagycsoportszlengeket, valamint a közszlenget (Kis 1996). A szleng funkciói között tartható számon az identitásképzés, összetartozás erősítése, a szemben álló nagycsoport elleni védekezés, lázadás (Kis 2006). Parapatics Andrea tanulmányából azonban kiderül, hogy ez utóbbi funkció a fiatalok szlenghasználatára már szinte egyáltalán nem jellemző (Parapatics 2019).

2. Az internetes nyelvhasználat

Az internetes nyelvhasználatot Veszelszki Ágnes digilektusnak nevezi (Veszelszki 2017). Az internet nyelvhasználata azonban, hasonlóan más nyelvváltozatokhoz (például a dialektusok, szociolektusok), rétegzett, így a továbbiakban többes számban, digilektusokként hivatkozom a különféle internetes nyelvváltozatokra. A kötetlenebb nyelvhasználati szinterek digilektusainak jellemzői a fonetikus írásmód, a beszélt nyelv és az angol nyelv hatása, rövidítések, új szavak, emotikonok és emojik. Tolcsvai Nagy Gábor úgy fogalmaz, hogy ez a nyelvváltozat rendkívül változatos, erős alkotójellege van, fontos elemei az új szóalakok és jelentések létrehozása, gyakori a szleng, a poénkodás, nyelvi durvaság, valamint az angol eredetű kifejezések magyar írásmóddal történő használata (Tolcsvai Nagy 2004). Ez utóbbi mára már megváltozott, a kutatásom eredményei is alátámasztják, hogy az esetek nagyobb részében az angol eredetű szavakat az eredeti írásmóddal veszik át felhasználók.

3. A TikTok

John Hermann megfogalmazásában a TikTok egy olyan közösségimédia-alkalmazás, melynek segítségével rövid videók készíthetők és oszthatók meg (Hermann 2019). A videók álló formátumúak, a navigáció felülről lefelé történik. Különböző effektusok állnak a készítőek segítségére, mint például filterek, hangok, zenék. A TikTok esetében is algoritmus alapján történik a tartalmak megjelenítése. Az alkalmazás főoldala, mely a *Neked (For you)* nevet viseli, olyan tartalomfolyam, melyben a videók az interakciók és érdeklődési körok alapján kerülnek ajánlásra, és ezek sosem fogynak el.

4. Kutatási előzmények

A TikTok-nyelv megismerését célozta három 2021-es indonéz kutatás (Lutfiah–Sudawarti 2021, Lisdawati 2021, Supri–Nur 2021). Lutfiah és Sudawarti (2021), valamint Lisdawati (2021) kutatásában a vizsgálat szempontja indonéz tiktokkerek (népszerű tartalomgyártók a platformon) nyelvhasználatának formája és kontextusa volt.

Megállapították, hogy a nyelv az alkalmazást nem használók számára nem érthető, egyedi, a csoporton belüli összetartozást erősíti. Mivel a kifejezések nagy része angol vagy angol nyelvből származó, ezért a szerzők arra a következtetésre is jutottak, hogy a TikTok alkalmazás használata segíti az idegennyelv-tanulást.

A harmadik indonéz kutatás (Supri–Nur 2021) három kérdésre kereste a választ: az indonéz TikTok-felhasználók által használt szlengszavak szóalkotási módjait, a szleng jellegzetességeit, valamint a tiktokozók által használt szleng funkcióját vizsgálták. A vizsgálat fókuszában TikTok-felhasználók írott kommentjei voltak. A kutatók megállapították, hogy az új szavak és kifejezések kreatívak és önkifejezőek. A legtöbb kifejezés szórövidüléssel és szóösszeránással keletkezett.

5. A kutatás és módszertana

A kutatásom célja annak vizsgálata, hogy a TikTok hogyan formálja a diákok szlenghasználatát. Az elméleti bevezetőben említett Facebook-nyelvhasználatával kapcsolatos vizsgálatok mintájára fontosnak tartottam megfigyelni a fiatalok körében jelenleg legnépszerűbb közösségi oldal, a TikTok nyelvét. A kutatási kérdések a következők:

Milyen jellemzői vannak az adatközlő TikTok-felhasználók nyelvhasználatának? Mi az adatközlők véleménye a TikTok-szlengről? Van-e TikTok-szleng? Milyen szlenghasználathoz fűződő attitűdökkel rendelkeznek az adatközlők?

A kutatás adatközlői az egeri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Gyakorlóiskolájának középiskolás tanulói, kétszáztizenegy tanuló vett részt, önkéntes alapon. Az intézményben mind a négy évfolyamon három osztály működik, így 9.-től 12. évfolyamig mindegyik csoportból kerülnek ki adatközlők.

Kutatásomban az elsődleges adatgyűjtési módszer a kérdőív, amely Google Űrlapokban készült, három fő fejezetből áll, melyeknek több alkategóriája van. Az első fejezetben az általános demográfiai adatokra kellett válaszolniuk a diákoknak, valamint arra, hogy használják-e a TikTok alkalmazást. A második fejezet-

ben a TikTokon használt szókincs, a harmadik fejezetben pedig az ugyanott fellelhető emojik megismerését célozták a kérdések. A terjesztést egy kis létszámú csoporttal végzett próba előzte meg. A kérdőív és a kategóriák összeállításához Szabó Edina börtönszlenngyűjtő kérdőívét vettem alapul, a kategóriákat a saját témámhoz igazítva és kiegészítve (Szabó 2008).

A szókincsre vonatkozó részben tíz kategóriát adtam meg, melyek közül néhány több alkategóriával is rendelkezik. Ezek alapján a szavak a következőképpen kerültek csoportosításra:

Emberi kapcsolatok (fiúk, férfiak, lányok, nők, idősek, fiatalok, családtagok, barátok, ismeretlen ember, párkapcsolat [elmúlt, jelenlegi, remélt]); Iskola (személyek [osztálytársak, tanárok, iskolai dolgozók stb.], iskolai szituációk, helyzetek [tanóra, tevékenységek a szünetben, iskolai események stb.]); Emberi tulajdonságok (jó [pozitív], semleges, rossz [negatív]); Helyzet, esemény, történet tulajdonságai (jó [pozitív], semleges, rossz [negatív]); Köszönés, megszólítás, üdvözlés; Káromkodás, trágár beszéd, csúfolás, gúnyolás; Tevékenységekre, hobbikra vonatkozó kifejezések; A TikTok használatával kapcsolatos szavak, hosszabb kifejezések, mondatok, rövidítések; Reakció valamire (tetszés, nemetszés, pozitív érzelem, semleges érzelem, negatív érzelem); Egyéb.

Mindegyik kategória elején mutattam példákat arra, hogy milyen formában várom az adatokat, illetve az ezekhez tartozó jelentést vagy jelentéseket, ezzel segítve a tanulók munkáját.

Kiegészítő módszerként a fókuszcsoportos interjút választottam. Az interjú célja az volt, hogy a kérdőíves vizsgálat során kapott eredményekkel kapcsolatban megismerjem a diákok attitűdjét, valamint az, hogy azoknak a szavaknak, kifejezéseknek a jelentését pontosítsuk, amelyeket nem írtak be az adatközlők vagy társaik. Az interjún négy diák vett részt, a lebonyolításra abban az intézményben került sor, ahol a kérdőíves vizsgálat is. Az interjú főbb kérdéseit és témaköreit előzetesen állítottam össze, melyek a következők voltak:

Ismeretlen szavak jelentése, magyarázata; A diákok véleménye társaik metanyelvi reflexióról; A diákok véleménye szerint van-e TikTok-szlenng?; Ha igen, mi jellemzi?; Ha nincs, miért nincs?; Sza-

vak eredete, származása; Használati szokások; TikTok-szlenghez fűződő attidűd.

Az interjú másfél órát vett igénybe. Megvalósult a fókuszcsoportos interjúnak az a jellemzője is, hogy a beszélgetés vezetője csak moderátorként vesz részt. A diákok egymással folytattak véleménycserét vagy vitát, így csak akkor szóltam bele a diskurzusba, ha ideje volt témát váltani, ha nagyon eltértek egy másik irányba, amely a kutatás szempontjából nem volt releváns, vagy ha esetleg negatívan minősítették egymás véleményét vagy ebből fakadóan a személyét, de ilyen nem sokszor fordult elő. A beszélgetésről mobiltelefonnal hangfelvétel készült, melyre előzetesen is felhívtam a diákok figyelmét, és beleegyezésüket kértem.

Háromszlopos táblázat formájában rendszereztem a kapott adatokat olyan módon, hogy az első oszlopban a kifejezések kaptak helyet, a másodikban a diák által megadott jelentések, a harmadikban pedig az általam megadott vagy vélt jelentés, ha az adatközlő nem adta meg, illetve idegen eredetű kifejezések esetén magyarázat.

A fókuszcsoportos interjú lejegyzése során Szabó Tamás Péter (2012) jelöléseit vettem alapul, viszont mivel én kis létszámú (négyfős) csoporttal dolgoztam, csak egy interjúra került sor, illetve nem használtam szoftvert a lejegyzéshez, ezért a jelöléseket egyszerűsítettem.

Példa	Leírás
öö	hezitáció
(nevet) meg se szóalok	nevetve mondja az utána következőket
(érthetetlen)	érthetetlen szövegrészlet
<elterelődőtt a szó az aktuális felkaptott videókra>	
= =	párhuzamos beszéd eleje és vége
<i>nekedbe</i>	nyelvi adat
„pov: valaki tüsszent”	idézet

1. táblázat: A lejegyzés során alkalmazott jelölések (Szabó 2012)

6. Kutatási eredmények

6.1. A kérdőívek eredményei

Az első csoportosítási mód a kérdőív kategóriái alapján történt. A különböző kategóriákhoz eltérő mennyiségű válasz érkezett, nem minden adatközlő írt mindegyik kérdéshez.

A beérkezett válaszokat összesítve körülbelül 1794 szót kaptam típusonként. Ezek közül összesen 942 a belső keletkezésű szavak száma, 741 az angol eredetű, 48 valamilyen cigány nyelvből származó, 19 egyéb idegen nyelvből ered, valamint 44 kifejezés forrása bizonytalan.

Két csoportra osztottam az adatokat, a belső keletkezésű és az angol eredetű kifejezésekkel foglalkoztam, mert ebben a két kategóriában szerepelt a legtöbb adat.

Belső keletkezésű szavak esetén megfigyelhető a szóösszetétel (pl. *nagyonfincsinagyonjó* [pozitív emberi tulajdonság]), a szórövidülés (pl. *tecc* [reakció: tetszés] a *tetszik* kifejezésből ered, írása is megváltozott kiejtés szerinti írásmódra, szófaja ige), az ikerítés (pl. *hilihahalihó* [köszönés, megszólítás, üdvözlés]), az elvonás (pl. *közömb* [semleges érzélem, jelentés: 'közömbös', szófaj: melléknév]), valamint a tulajdonnevek köznevesülése (pl. *gálikúr* < *Gálik úr* [tevékenységek, hobbik]); eredete: egy tartalomgyártó madárral kapcsolatos videójáról származik; használata: madárra mondják, (pl. „Ott van egy madár” helyett „Ott van [egy] *gálikúr*”; szófaj: főnév).

Az angol eredetű szavak esetén szóképzés (pl. a *goodocska* a *good* ['jó'] melléknévből származik, az *-ocska* kicsinyítő képző hozzáadásával; a szófaja és a jelentése is változatlan maradt), szóösszetétel (pl. *softboy* [emberi kapcsolatok: fiúk, férfiak], jelentés: 'aki inkább lányok társaságában van), szórövidülés (pl. *beb* < *baby* [emberi kapcsolatok: párkapcsolat], jelentése: 'baby'), valamint betűszók (pl. *pov* [point of view, jelentése: 'szemszög']), voltak a jellemző szóalkotásmódok.

6.2. Fókuszcsoportos interjú eredményei

Az adatközlők általánosságban a TikTok-szlenget úgy értékelték, hogy „nem a legokosabb emberek” használják, valamint hogy a cél-

ja főleg a lájkvadászat. Az angol kifejezések elterjedtségének okai a diákok szerint:

Aki ezeket használja, az ettől menőnek érzi magát vagy mások menőnek tartják.

Ha angolul írnak a videókra vagy a leírásba, akkor könnyebb követőket szerezni, népszerűnek lenni, mert valószínűleg több emberhez eljuttatja a kész produktumot az algoritmus.

Az angol nyelv gördülékenysége és egyszerűsége a magyarral szemben, valamint megerősítették, hogy valóban gyakori a félig angol, félig magyar, a diákok által „hunglishnak” nevezett nyelvhasználat.

A diákok szerint nem feltétlenül a TikTokról származnak az angol kifejezések, mert más felületen már elkezdődött a folyamat korábban, de véleményük szerint jelenleg mindenképpen ez a legnagyobb platform, ahol teret hódítanak. Elmondásuk szerint angol nyelv jelenlétét különösen a rövidítésekben érzékelik, mert „nem hülyék az angolok se, ők is lerövidítik a dolgokat”.

7. Következtetések

A gyűjtött kifejezések nagy részét a diákok főként írásban használják. Ennek oka az, hogy a közösségi média elsősorban az írásbeli kommunikáció színtere, elterjedté válásával előtérbe került ez a kommunikációs forma.

A kapott nyelvi adatok körülbelül 41%-a angol eredetű, az angol kifejezések használata már korábban is jelen volt az internetes nyelvhasználatban, viszont a jelenlegi kutatásban nem feltétlenül csak a szlengszavak azok, amiket az adatközlők átvettek. Az, hogy mely magyar kifejezések cserélődnek le angolra, a használoktól függ.

Szintén az írásbeli kommunikáció jellemzője számos betűszó használata, melyek szinte kizárólag angol eredetűek, valamint a belső keletkezésű és a kölcsönzött szavak esetén is megfigyelhető a rövidítések gyakori előfordulása. Ennek egyik oka lehet az, hogy a kommentszekcióban karakterlimit található, a videókon pedig korlátozott a hely a szöveg olvasható kiírására, a diákok viszont sokkal

inkább azzal indokolják a jelenséget, hogy egyrészt a rövid időtartamú (pár másodperces) videókra főleg hosszú szöveget kiírni, mert senki nem fogja elolvasni. Ez összefüggésben áll azzal, hogy a tanulók tisztában vannak vele, hogy a korosztályuk kevésbé tud hosszabb ideig koncentrálni ugyanarra a dologra, legyen az videó, film, zene, tanulás, és ez megjelenik a tartalomfogyasztási szokásaikban, valamint ebből következik, hogy a nyelvhasználatukban is.

A belső keletkezésű szavak esetében megfigyelhető, hogy a szóösszetételek számottevő része szervesen. Az egybeírás indoka a kutatásomban kapott adatok esetén főként az érzelmkifejezés. Az egybeírt szerkezetek különírva nem ugyanazt jelentik a felhasználók számára, szervesen összetételekként plusz érzelmi töltést kapnak a kifejezések, ezáltal sokkal nyomatékosabbak.

Az eredményeket megvizsgálva nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a TikTok használatával kapcsolatos elemeken kívül melyek azok az adatok, amelyek kifejezetten a TikTokról kerültek be a diákok szlengejébe, ugyanis egy részük általánosan elterjedt (például káromkodások).

Megoszlanak a vélemények a szlenghasználatban. Az interjú során kétféle vélemény jelent meg. Ebből az egyik a szlenghasználatot a nyelvről való hétköznapi gondolkodásban erősen érvényesülő ideológiával, a nyelvromlással azonosította, mely szerint minél fiatalabb valaki, annál inkább beszél angolul, és ennek a következménye vélekedésük szerint az lesz, hogy a következő generációk nem fogják használni a magyar nyelvet. Megállapították azt is, hogy a szlengbe valószínűleg azért kerül be ennyi angol kifejezés, mert a magyar nyelv nem képes abban az ütemben követni az angol nyelvi változásokat, ahogyan az történik, így a magyar „lemerad”. A másik vélemény szerint ezzel ellentétben természetes folyamat a nyelv ilyen jellegű változása, hiszen „a magyar nyelvet sem úgy beszéljük, mint ezer évvel ezelőtt”.

Szintén az angol kifejezésekhez köthető az az attitűd is, hogy azok segítségével az aktuálisan beszélt idegen nyelvet lehet elsajátítani többek között a TikTokról is. A diákok már nem szívesen tanulnak könyvekből, mert nem friss a benne található információ, és a szleng gyors változása miatt le sem követhető ez a folyamat, mert

mire megjelenik nyomtatásban, szinte el is avul. Az alkalmazáson található videók segítségével viszont jobban nyomon követhetőek a nyelvi változások, melyek így a külföldön történő boldogulást is segítik.

Összegzés

Kutatásomban azt vizsgáltam, hogy a részt vevő diákok mit és hogyan érzékelnek TikTok-szlangnek. Az eredményeket kategóriánként, eredet szerint, valamint szóalkotási módok alapján osztályoztam és vizsgáltam meg. A TikTok-felhasználók nyelvhasználatára jellemző az írott kommunikáció kiemelkedő szerepe, a félig angol, félig magyar beszéd és írás, valamint hogy a rövidítések és betűszók alkalmazásának motivációja elsősorban nem a karakterlimit, hanem a rövidebb ideig tartó figyelem és a könnyebben népszerűvé válás lehetősége. A TikTok-szlang elemeinek egésze objektív módszerrel nem különíthető el, egyértelműen csak az alkalmazás felületével és használatával kapcsolatos szlangkifejezések azonosíthatóak, a többi kategóriában számos olyan adat található, melyek általánosan elterjedtek. A diákok a TikTok-szlangot többnyire pozitívan vagy semlegesen értékeli, a nemzetközi kutatásokban megállapítottakhoz hasonlóan jellemzi a csoportösszetartó funkció, ugyanis bizonyos kifejezéseknek nincs értelme vagy más a jelentése az alkalmazáson kívül, valamint az idegenyelv-tanulást is segíti a platform. A tiktokos szlanghasználathoz kapcsolódóan megfogalmazódtak a nyelvromlás és a nyelvi változás kérdései is, mely megosztotta a diákokat.

A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Felhasznált irodalom

- Bahtyin, Mihail 1988. *A beszéd műfajai*. In: Kanyó Zoltán – Síklaki István (szerk.) *Tanulmányok az irodalomtudomány köréből*. Tankönyvkiadó. Budapest.
- Bárczi Géza 1932. *A „pesti nyelv”*. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 29. Budapest.

- Herrmann, John 2019. *How TikTok Is Rewriting the World*. Nytimes.com. Available at: <https://www.nytimes.com/2019/03/10/style/what-is-tik-tok.html>
- Lisdawati, Ida 2021. Language Style and Register Used by Famous Content Creators in Tiktok Application. *Journal on English Language Teaching & Learning Linguistics and Literature* 9/2: 187–198.
- Lutfiah, Vita – Sudarwati, Emy 2021. “Jargon used on TikTok check...”: language variation revisited. *Jurnal Kata: Penelitian tentang Ilmu Bahasa dan Sastra* 5/2: 359–371.
- Kis Tamás 1997. Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In: Kis Tamás (szerk.) *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. (Szlengkutatás 1.) Kossuth Egyetemi Kiadó. Debrecen.
- Kis Tamás 2006. Nyelvi univerzálé-e a szleng? url: https://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/tanulmányok/szluniv_hun.htm
- Parapatics Andrea 2019. Változó attitűdök a szleng használatában. *Iskolakultúra* 29/10: 66–84.
- Péter Mihály 1980. Szleng és költői nyelvhasználat. *Magyar Nyelvőr* 104: 273–81.
- Supri, Ida Zuraida – Nur, Tajudin 2021. Investigating Indonesian slangy words on TikTok’s comments. *English Journal Literacy UTamap* 5/2: 347–352.
- Szabó Edina 2008. *A magyar börtönszleng szótára*. (Szlengkutatás 5.) Kossuth Egyetemi Kiadó. Debrecen.
- Szabó Tamás Péter 2012. „Kiráunk táblákat, hogy csúnyán beszélni tilos” *A javítás mint gyakorlat és mint téma diákok és tanáraik metanyelvében*. Gramma Nyelvi Iroda. Dunaszerdahely. 58–59. <https://mek.oszk.hu/10900/10947/10947.pdf>
- Tolcsvai Nagy Gábor 2004. A hálózat nyelve. In: Tolcsvai Nagy Gábor: *Nyelv, érték, közösség*. Gondolat Kiadó. Budapest.
- Veszelszki Ágnes 2017. *Netnyelvészet. Bevezetés az internet nyelvhasználatába*. L’Harmattan. Budapest.

A kommunikáció oktatása 15.

**FENNTARTHATÓSÁG
A KOMMUNIKÁCIÓ OKTATÁSÁBAN**

Szerkesztette:
Balázs László

Hungarovox Kiadó
Budapest, 2023

A kommunikáció oktatása 15.
FENNTARTHATÓSÁG
A KOMMUNIKÁCIÓ OKTATÁSÁBAN
Sorozatszerkesztő: Balázs László

Korábbi sorozatszerkesztő:
† H. Varga Gyula (2009–2022)

A Kommunikációs Nevelésért Egyesület és az
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Alkalmazott
Kommunikációtudományi Kutatócsoportjának sorozata.

Szerkesztette: Balázs László

Lektorálta: Váczi Mariann
Nyelvi lektor: Tomori Tímea

© Kommunikációs Nevelésért Egyesület, 2023

ISSN 2062-5804
ISBN 978-963-534-171-9

*Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a rádió- és televízió-előadást,
a nyilvános előadást, valamint a fordítás jogát az egyes fejezeteket illetően is.*

Tartalom

Elvi-elméleti megközelítések

Andok Mónika: Fenntarthatóság – kommunikáció – jóllét	9
Oláh Szabolcs: Transzmédia-logika a tanítási folyamat tervezésében.....	21
Péterbence Anikó: A digitális kultúra kihívásai	35
Tomori Tímea: Az információs műveltség mint a fenntarthatóság letéteményese az oktatási rendszerben.....	49

Nyelvi és pedagógiai kommunikáció

Szöke-Milinte Enikő: A kognitív fejlődés nyelvi alapjai kisgyermekkorban	63
Juhász Valéria: A szintaktikai tudatosság fogalma, szerepe az olvasásértésben és vizsgálati módszerei	75
Tóth Anna: Bruh girl, pov, zsafornetti – TikTok-szlang a középiskolások nyelvhasználatában	89
Kökényesi Nikoletta: A pedagógiai kommunikáció retorikai-stilisztikai komponensei	99

A kommunikációs készségfejlesztés területei

Magyar Ágnes: RWCT-technikák a folyamat alapú fogalmazástanítás támogatására: fókuszban a RAFT-eljárás ..	113
Kukorelli Katalin: Mit üzen a csend és a hallgatás?	123
Kis Gábor: Az asszertív kommunikáció fejlesztése improvizációval	137
Sára-Csombor Rita: Drámapedagógiai módszerek alkalmazása a kommunikációs készségfejlesztésben.....	147
Szijártó Imre: A készségfejlesztés lehetőségei egy új tankönyv használatában	156

A digitális oktatás kérdései

Bernhardt Renáta – Szaszko Rita – Furcsa Laura: A szülői kapcsolattartás kommunikációs jellemzői a digitális munkarend alatt.....	169
Kenyeres Attila Zoltán: Újmédia-műveltség az álhírek és a manipuláció kapcsán erdélyi magyar fiatalok körében.....	180
Kőkuti Tamás: Az MI szerepe az üzleti kommunikáció oktatásában	192
Bartal Orsolya: „3M”-modell, a mindennapok pedagógiájáért ...	207
Ludikné Horváth Éva – Ludik Péter: A blended learning lehetőségei a középiskolai oktatásban	218